

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ

О.Аннікова, директор науково-методичного центру
управління освіти, молоді та спорту Олександрійської міської ради

(За матеріалами статті І.Войцехівської, викладача української мови вищої категорії Могилів-
Подільського технологічно-економічного коледжу)

Досконале володіння мовою інтелектуалізує людину, робить її цікавим співрозмовником. У свою чергу, людина, що прагне вдосконалювати власне мовлення, гідна поваги як цивілізована, розумово розвинена особистість.

Юрій Шевельов

У сучасному соціально-економічному середовищі ефективність фахової підготовки кваліфікованих, конкурентно спроможних спеціалістів значною мірою залежить від результативності запровадження інформаційно-комунікативних технологій навчання, адже вони відкривають широкі можливості для подальшої диференціації загального та професійного навчання, усебічної реалізації творчих, пошукових, особистісно-орієнтованих, комунікативних форм навчання, підвищення його ефективності, мобільності, додають йому динамізму й виразності.

- Інтенсивне впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у сферу освіти є національним пріоритетом. В освітній практиці інформаційно-комунікаційні технології розглядають як якісно нові засоби поширення та акумулювання знань. При цьому актуальною є проблема їх раціонального використання у навчально-виховному процесі, управлінській діяльності, підвищенні кваліфікації педагогічних працівників та самоосвіті [2, 2].

Питання відбору інформації й правильного та вчасного її подання є досить актуальним у період переходу до високотехнологічного інформаційного суспільства, у якому рівень освіченості й культури всього населення набувають вирішального значення. Звичайно, у наш час існує велика кількість інноваційних технологій, які передбачають використання сукупності наукових прийомів, методів, що дозволяють викладачеві застосовувати свої знання та вміння для організації цілеспрямованої творчої роботи учнів. Одні спрямовують свою увагу на ігрові методики, інші вдаються до різноманітних форм роботи в групах, парах, треті використовують ситуацію успіху, дослідження та проектні методи. Але усі

ці засоби можуть бути реалізовані в комплексі з інформаційними технологіями, що дають змогу підвищити активність і привернути увагу учнів до навчання, забезпечують результативність навчально-виховного процесу.

Що взагалі собою являють ці технології? Звернімося до педагогічного словника.

Інформаційні технології — сукупність методів і технічних засобів збирання, організації, збереження, опрацювання, передавання інформації за допомогою комп'ютерів і комп'ютерних комунікацій.

Інформаційно-комунікаційні технології — технології на базі персональних комп'ютерів, комп'ютерних мереж і засобів зв'язку, для яких характерна наявність доброзичливого середовища роботи користувача. Можна зробити висновок, що ці технології взаємопов'язані між собою.

Сучасна молодь налаштована на здобуття знань через розважальні програми по телебаченню, ігри та листування по Інтернету, тому використання медіазасобів на занятті є необхідною умовою ефективності навчання. Разом з тим учителів необхідно пам'ятати, що він має навчити кожного учня за короткий проміжок часу засвоювати, перетворювати й використовувати в практичній діяльності значний обсяг інформації, не перевантажувати навчальний процес, дотримувати «золотих правил» використання наочності. Дуже важливо організувати процес навчання так, щоб учень активно, з цікавістю і захопленням працював, бачив результати своєї праці.

Інформаційні технології забезпечують доступність знань, розвиток інтелектуальних і творчих здібностей дітей на основі індивідуалізації навчання, інтенсифікації навчального процесу тощо. Отже, постає необхідність у розробці ефективних методів і засобів комп'ютерного навчання української мови, що забезпечить сталий інтерес до вивчення дисципліни, привчатиме ефективно використовувати нові технології у навчальному процесі.

З-поміж сучасних інформаційних технологій, які застосовують у навчальному процесі, виділяють:

- електронні та гібридні бібліотеки;
- електронні посібники;
- довідково-пошукові системи Інтернет тощо.

Використання інформаційних технологій на уроках української мови відбувається в різний спосіб; це залежить від низки чинників, зокрема потреби конкретного заняття, рівня володіння різними програмами та наявності сертифікованих програм. У більшості використовують окремі типи файлів (відео, аудіозображення), авторські розробки (презентації, web-сторінки).

Вважаємо, що необхідно запровадити раціональне чергування на занятті засобів навчання, обмежити певною мірою їх обсяг і тривалість демонстрування. Добираючи засоби навчання, треба чітко з'ясувати можливості їх застосування в певній системі, визначити їхні дидактичні функції на заняттях, а також необхідний і достатній обсяг навчальної інформації, її відповідність змісту занять, можливі форми поєднання зі словом учителя.

Результативність поєднання засобів навчання залежить від того, наскільки воно відповідає структурі заняття і змісту навчального матеріалу, наскільки учитель урахував специфіку класу.

У роботі віддаємо перевагу створенню та використанню мультимедійних презентацій, адже мультимедіа — це сучасна комп'ютерна інформаційна технологія, що дозволяє об'єднувати в одній комп'ютерній програмно-технічній системі текст, звук, відеозображення, графічне зображення та анімацію (мультиплікацію). У такий спосіб поради К. Д. Ушинського будуть цілком виконані: «Педагог... має подбати про те, щоб якомога більше органів чуття — око, вухо, голос, чуття мускульних рухів і навіть, якщо можливо, нюх і смак узяли участь в акті запам'ятовування... За такого дружнього сприяння всіх органів в акті засвоєння ви переможете найлінійнішу пам'ять» [6, 174].

Сьогодення потребує від учителя високого професіоналізму, володіння сучасними технологіями навчання й виховання, бажання та вміння постійно вчитися й самовдосконалюватися. Учитель повинен вміти користуватися різноманітними програмами: графічними, flrsh-анімації, web-редактора, програмами для створення презентацій, програмами для роботи зі звуком та відео тощо. Це надає учителеві можливість за мінімальної підготовки і незначних витратах часу запропонувати наочність до заняття.

Енциклопедії, альманахи, довідники, діалогові ігри, освітні програми і кінофільми із супровідним сценарієм, біографіями акторів, примітками режисера й оглядами роблять мультимедіа однією з найбільш цікавих і творчих областей комп'ютерного світу.

Методика використання мультимедійних технологій у процесі вивчення української мови сприяє посиленню мотивації навчання, підвищенню якості навчання і виховання, інформаційної культури, поліпшенню рівня обізнаності учнів про сучасні інформаційні технології. Під час застосування мультимедійних засобів необхідно пам'ятати про оптимальну кількість представлених зображень на екрані, не слід захоплюватися кількістю слайдів, фото та ін., які відволікають учнів, не дають зосередитися на головному. Під час підготовки до уроку обов'язково постане проблема подання друкарського тексту, тому потрібно звернути увагу на вимоги до тексту: структуру, обсяг, формат.

Мультимедійні технології мають низку переваг, з-поміж яких слід виділили такі:

- якість зображення — яскраве, чітке і кольорове зображення на екрані;
- детальне пояснення матеріалу або розгляд лише базових питань теми залежно від підготовленості учнів;
- коригування темпу й обсягу навчального матеріалу;
- значне підвищення рівня використання наочності на занятті;
- зростання продуктивності заняття;
- зручне пояснення виду роботи з різним обладнанням;
- встановлення міжпредметних зв'язків.

Учителям необхідно враховувати й негативні моменти:

- робота з комп'ютером швидко стомлює учнів, може погано впливати на зір або навіть призводити до розладу нервової системи, не розвиває здатності учнів чітко й образно висловлювати свої думки, істотно обмежує можливості усного мовлення, формуючи логіку мислення на шкоду збагаченню емоційної сфери;
- в умовах автоматизованого навчання швидко формуються егоїстичні нахили людини, загострюється індивідуалізм, розширюється конкурентність, сповільнюється виховання колективізму, взаємодопомоги; інтерес до програми з обмеженою інформативністю швидко згасає.

Загалом спілкування з комп'ютером сприяє розвитку інтелектуального, духовного та морального потенціалу учнів, виховує уміння планувати й раціонально будувати трудові операції, точно визначати цілі діяльності, формує акуратність, точність і обов'язковість.

Загалом використання інформаційних технологій під час вивчення української мови підвищує рівень загальної культури, полегшує процеси пояснення та контролю, налагоджує та розвиває співпрацю з учнями, вдосконалює рівень володіння комп'ютерною технікою, сприяє самореалізації й самоствердженню дітей.

Література

1. *Коменський Я. А.* Велика дидактика/ Я. Коменський/ Вибр. пед. твори. — К., 1940. — . —
Т. 1.
2. *Концепція* Державної цільової програми впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій «Сто відсотків» на період до 2015 року.

3. *Мадзігон В. М.* Проблематика та перспектива інформатизації освіти/ В.Мадзігон. — К., 2006. — 112с.
4. *Основи нових інформаційних технологій навчання: Посібник для вчителів / Авт. кол. за ред. Ю. І. Машбиця.* — К. : ІЗМН, 1997. — 214с.
5. *Ушинський К. Д.* 36 творів у 6-ти томах/ К.Ушинський. — К.: Рад. школа, 1952. — . —
К.: Рад. школа, 1952. — Т. 4

